

Slaget på Reden

1. Danmark ville ikke i krig

Slaget på Reden var et søslag mellem den engelske og den danske flåde, der fandt sted den 2. april 1801 ud fra København. Men en del af årsagen til slaget skal findes helt tilbage i 1600-tallet, hvor Danmark og Sverige var i krig med hinanden. Krigen stod på i 1658-1660, og Danmark endte med at tabe. Nederlaget gjorde, at vi mistede meget af vores politiske magt i Europa, hvor England, Frankrig og Rusland nu havde fået mere indflydelse. Samtidig var danskerne også bange for, at svenskerne ville overtage Norge, som dengang var en del af Danmark. Derfor gjorde Danmark alt for at holde sig ude af krigene i Europa, så man ikke risikerede at miste mere magt. Til gengæld fortsatte Danmark og Sveriges dårlige forhold helt frem til 1720, hvor Sverige sluttede fred med både Danmark og Norge efter den Store Nordiske Krig (1709-1720).

Fra 1720 lykkedes det Danmark at holde sig ude af alle krige. Men det var svært, for under den Franske Revolution (1789-1799) blev det meste af Europa trukket ind i en stor krig. I den krig stod især to mægtige nationer, Frankrig og England, på hver sin side, men alligevel lykkedes det Danmark at holde sig neutrale.

SPØRGSMÅL 1:

Hvorfor ville Danmark helst ikke blande sig i krigene i Europa?

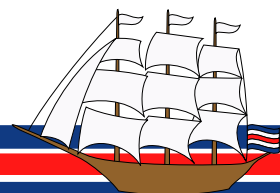
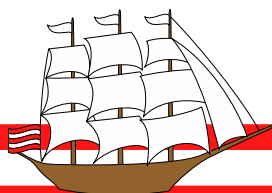
Søslag: En kamp der kæmpes på havet

Flåde: Et lands sømilitær (krigsskibene og soldaterne på dem)

Indflydelse: Det at kunne kontrollere og bestemme mere

Revolution: Når almindelige mennesker overtager magten fra dem, der bestemmer.

Neutral: At man ikke vælger side eller holder med nogen

Slaget på Reden

2. Den danske handel

Under Den Franske Revolution konfiskerede England og Frankrig rigtig mange handelsskibe, så de ikke nåede frem med deres fragt til fjenden. Men fordi Danmark forblev neutralt, kunne de danske handelsskibe frit sejle rundt i Europa uden problemer. Skibe, der sejlede med dansk flag, var altså ikke i fare for at blive konfiskeret. Til gengæld begyndte skibe fra andre lande nu også at sejle med dansk flag for at undgå at blive stoppet. Det fandt England og Frankrig ud af, så nu valgte de i stedet at stoppe alle skibe med dansk flag, også selvom de faktisk var fra Danmark.

Derfor begyndte de danske handelsskibe at sejle sammen med krigsskibe, som kunne forsvare dem imod englænderne og franskmændene. Både England og Frankrig mente, at det var meget provokerende, og at man ikke rigtig kunne kalde det for neutral handel. Men Danmark fortsatte på denne måde, og til sidst fik England nok. Hverken de eller Frankrig brød sig om, at Danmark solgte varer til fjenden, og den engelske flåde mente ikke længere, at det var nok bare at stoppe de danske handelsskibe. De begyndte at angribe dem!

SPØRGSMÅL 2:

Hvorfor begyndte de danske handelsskibe at sejle sammen med krigsskibe?

Konfiskere: De overtog de skibe, der sejlede med varer til fjenden, og beholdt også varerne.

Slaget på Reden

3. Danmark kommer i klemme

Danmarks gamle og slidte flåde var overhovedet ikke klar til krig med England, som på det tidspunkt var den største flådemagt i verden. Derfor forhandlede Danmark med England om at lave en aftale, så de ikke kom i krig med hinanden, men forhandlingerne trak ud. Danmark ville jo allerhelst forblive neutrale.

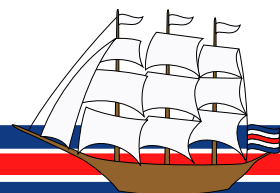
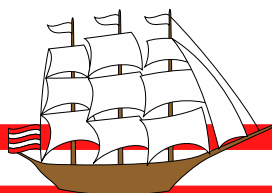
Da England begyndte at angribe de danske handelsskibe, blev Danmark tilbudt at være med i et væbnet neutralitetsforbund med Rusland. De støttede nemlig Frankrig og ville helst have, at England tabte krigen. Men sagde man ja til at samarbejde med Rusland, så måtte Danmark også opgive sin neutrale handel, som man havde tjent rigtig mange penge på.

Til gengæld var Sverige også en del af Ruslands forbund, og danskerne ville se svage ud, hvis man sagde nej til Rusland. Samtidig stod man måske ikke stærkt nok til at forsvare sig mod svenskerne, der måske ville forsøge at overtage Norge igen. Men eftersom at Rusland støttede Frankrig, så var de jo Englands fjender, og ved at samarbejde med Rusland ville Danmark derfor være i krig med England.

SPØRGSMÅL 3:

Hvorfor gav det mening for Danmark at sige ja til Ruslands tilbud?

Væbnet neutralitetsforbund: En aftale mellem Danmark, Rusland og Sverige der skulle sikre, at England ikke fik lov at konfiskere de tre landes handelsskibe.

Slaget på Reden

4. Danmark må træffe et valg

Rusland samarbejde som sagt med Frankrig, og hvis de to lande slog sig sammen, så ville de overgå Englands flåde. Derfor var England på ingen måde interesseret i, at Rusland skulle blandes ind i det, og de ville langt hellere lave en aftale med Danmark. I august 1800 sendte England en flåde til Øresund for at fremskynde forhandlingerne. De truede med at bombe København, hvis Danmark ikke indgik en aftale med dem, men alligevel blev det nogle rigtig lange forhandlinger.

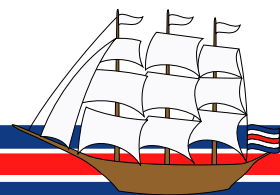
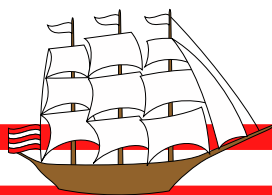
Danmark endte med at sige ja til Ruslands tilbud, og på det tidspunkt var man stadig i gang med at forhandle med England. Danmark valgte det russiske samarbejde, fordi man på den måde ville stå stærkere, hvis nu Sverige forsøgte at tage Norge. Man vidste dog godt, at England ikke ville tage det pænt, og da de hørte, at Danmark havde valgt at samarbejde med Rusland, sendte de også en flåde afsted mod Danmark med det samme!

SPØRGSMÅL 4:

Hvorfor sendte England en flåde afsted mod Danmark?

Overgå: Være større/bedre

Fremskynde: Få noget til at gå hurtigere

Slaget på Reden

5. Danmark forbereder et forsvar

Den danske flåde var i en rigtig dårlig tilstand, så man arbejdede hårdt på at sætte den i bedre stand, inden den engelske flåde ankom. Man ville selvfølgelig gerne kunne forsvare sig, men Danmark ville også rigtig gerne vise sine nye forbundsfæller, at man godt kunne gøre modstand.

Det danske forsvar bestod af Kastellet, Trekroner Fortet og et kanonbatteri på Christianshavn. Derudover havde man en masse ødelagte skibe, og dem trak man ud i havnen, så de lå som en blokade for de engelske skibe. På den måde kunne de nemlig ikke sejle tæt nok på til at skyde på København. Imellem de blokerende skibe havde man sat pramme med kanoner på, så blokaden samtidig kunne bruges til at angribe de engelske skibe.

Danmark havde egentlig også nogle gode krigsskibe, som man kunne have brugt. Men i stedet for at bruge dem til at forsvare København, så ville man hellere gemme dem, i tilfælde af at der udbrød krig mellem Danmark og Sverige.

SPØRGSMÅL 5:

Hvordan forberedte Danmark sig på opgøret med den engelske flåde?

Forbundsfæller: De andre lande i neutralitetsforbundet (Rusland og Sverige)

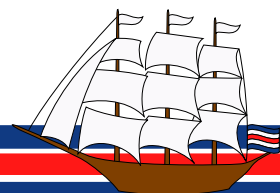
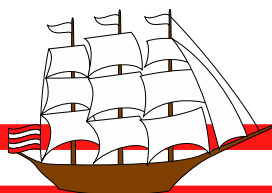
Kastellet: En fæstning ved Langelinie hvor militæret holdt til

Trekroner Fort: Militært anlæg bygget på vandet ud for Langelinie

Kanonbatteri: En samling af flere kanoner

Blokade: Et opstillet forsvar der spærrer vejen

Pram: Flad båd der bruges til at flytte ting (minder om en tømmerflåde)

Slaget på Reden

6. Den engelske flåde kommer

Englænderne kom så hurtigt som muligt, fordi de håbede, at der stadig ville være så meget is på Øresund, at Rusland og Sverige ikke kunne komme og hjælpe Danmark. Den 30. marts klokken 07:00 sejlede den engelske flåde forbi Kronborg slot med en styrke bestående af 20 linjeskibe, 5 fregatter og 12 til 14 mindre krigsskibe. Kronborgs kanoner skød løs på flåden, men det var langt fra nok til at stoppe dem, og klokken 09:30 havde de passeret Kronborg.

Lederne af den engelske flåde var admiral Hyde Parker med Lord Nelson som viceadmiral. Lord Nelson havde ansvaret for angrebet, og det var ham, der lagde planen for angrebet på København. Han mente, at de kunne besejre danskerne på en time, og admiralen gav ham 12 linjeskibe og nogle stykker af de mindre skibe til at løse opgaven.

SPØRGSMÅL 6:

Hvor stor var den engelske flåde, der sejlede til Danmark?

Øresund: Havet mellem Danmark og Sverige

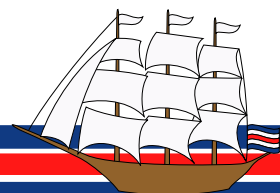
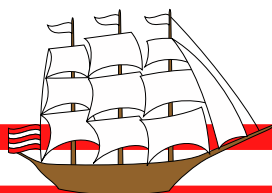
Linjeskib: Stort krigsskib med 2-4 kanondæk (50-130 kanoner).

Fregat: Krigsskib med 1-2 kanondæk (30-70 kanoner)

Kronborg: Et slot i Helsingør der ligger helt ud til kysten (Holger Danske sidder i kælderens)

Admiral: En person i flåden med den allerhøjeste rang (dem der bestemmer mest)

Viceadmiral: En person i flåden med den næsthøjeste rang (dem der bestemmer næstmest)

Slaget på Reden

7. Slaget på Reden begynder

Skærtorsdag den 2. april begyndte Slaget på Reden. Danskernes blokade med de ødelagte skibe var en kæmpe succes. Englænderne kunne ikke komme tæt nok på København, og blokaden fik endda seks af de engelske skibe til at gå på grund. På den måde kom slaget til at tage meget længere tid, end Lord Nelson havde forudset, og da klokken slår 13:00, bliver han beordret af admiral Parker til at afbryde kampen. Men Lord Nelson var uenig, og i stedet for at trække sig tilbage, så brugte han kikkerten på sit blinde øje, sådan at han ikke kunne se ordren.

Klokken 14:00 sendte Lord Nelson et brev til den danske regering. I brevet skrev han, at han havde fået ordre på at stoppe kampen, lige så snart Danmark overgav sig. Men fordi danskerne blev ved med at affyre kanoner mod den engelske flåde, var han desværre nødt til at sætte ild til de danske skibe, som englænderne havde erobret. Han beklagede også, at han ikke havde mulighed for at redde de danske sømænd på skibene, før han satte ild til dem.

Klokken 15:00 modtog Lord Nelson et brev fra kronprinsen, hvor der stod, at Danmark gik med til at stoppe kampen og indgå våbenhvile. På det tidspunkt havde slaget varet seks timer og kostet mere end 2.000 døde og sårede på begge sider.

SPØRGSMÅL 7:

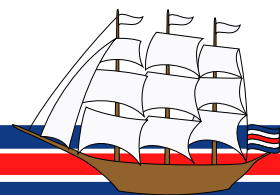
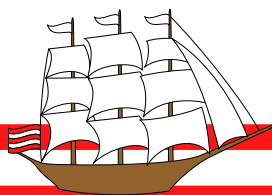
Hvad gjorde Lord Nelson for at få Danmark til at stoppe kampen?

Gå på grund: Når et skib støder ind i havbunden og enten sidder fast eller kommer til skade

Erobre: At få kontrol over noget ved at tage det fra dem, som ellers ejede det.

Våbenhvile: Når man aftaler at stoppe med at slås, så man kan begynde fredsforhandlingerne.

Slaget på Reden

8. Danmark går med til våbenhvile

Efter slaget var der en del tvivl om hvem, der egentlig havde vundet. De danske generaler var forvirrede over, at kronprinsen traf beslutningen udenom dem. Generalerne mente, at kronprinsen havde truffet en forkert beslutning, og at Danmark kunne have vundet slaget. Men de vidste ikke, at Lord Nelsons kun havde brugt under halvdelen af de engelske skibe til at angribe Danmark, og at Admiral Hyde Parker og resten af den engelske flåde lå lidt nord for København og ventede på, at Danmark overgav sig. Det vidste kronprinsen til gengæld, og han så derfor Lord Nelsons brev som en oplagt mulighed for at komme ud af kampen med æren i behold, og uden at flere danskere behøvede at dø.

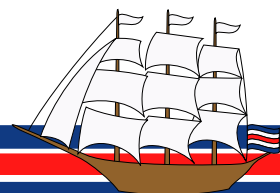
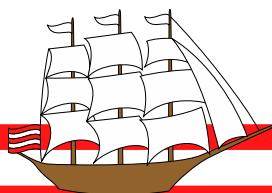
SPØRGSMÅL 8:

Hvorfor sagde kronprinsen ja til Lord Nelsons tilbud om at stoppe kampen?

General: En person i hæren med den allerhøjeste rang (dem der bestemmer mest)

Æren i behold: At finde en fornuftig løsning på en svær situation uden at blive ydmyget

Slaget på Reden

9. Englands planer

England ville også helst stoppe slaget i stedet for at bruge for meget krudt på det. De havde nemlig planer om at sejle videre til Rusland og tvinge dem til at stoppe neutralitetsforbundet, og derfor havde de brug for at proviantere i Danmark. For at få lov til det, så var de nødt til at forhandle sig frem til en aftale med danskerne. Man kendte dog udmærket til englændernes planer om at sætte en stopper for neutralitetsforbundet, og derfor havde Danmark selvfølgelig ikke travlt med at nå til enighed med englænderne. Men pludselig kom nyheden om, at den russiske zar var blevet myrdet, og med hans død var det slutningen på neutralitets-forbundet. Derfor måtte Danmark acceptere Englands krav og stoppe samarbejdet med Rusland.

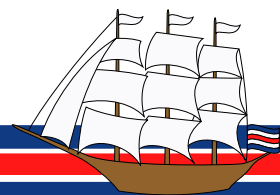
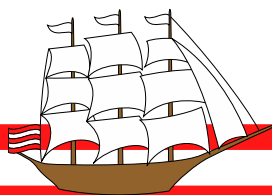
SPØRGSMÅL 9:

Hvorfor ville England hellere lave en aftale med Danmark end at kæmpe videre?

Neutralitetsforbund: Danmark, Rusland og Sveriges aftale om at samarbejde.

Proviantere: At skaffe forsyninger som mad og drikke (typisk til en rejse)

Zar: Det man kaldte de russiske konger i stedet for "konge"

Slaget på Reden

10. Hvad skete der efter Slaget på Reden?

Efter Slaget på Reden gik Danmark tilbage til at være neutrale. Samtidig med at Danmark fortsatte sin handel, gik det rigtig godt for Frankrig i krigen. Det gik så godt, at Napoleon krævede, at alle skulle spærre deres havne for de engelske skibe, men samtidig stillede England også krav til Danmark. Man forhandlede med både England og Frankrig for at finde en løsning, men til sidst blev England utålmodige og valgte at bombe store dele af København i 1807 (Københavns Bombardement). Det gjorde selvfølgelig danskerne vrede, og derfor valgte Danmark at slutte sig til Napoleon og Frankrig.

Desværre for Danmark så endte det med, at Frankrig tabte krigen. Det betød, at Danmark var tvunget til at skrive under på en aftale, som England og Sverige var blevet enige om. Aftalen gik blandt andet ud på, at Danmark skulle give Norge til Sverige. Norge gjorde oprør imod at blive en del af Sverige, men alligevel blev Norge taget fra Danmark, og på den måde endte hele Danmarks grund til at holde sig neutrale med at have være lige meget.

SPØRGSMÅL 10:

Hvorfor endte Danmark med at vælge Frankrigs side i krigen?

Napoleon: Frankrigs leder under den Franske Revolution og i krigen med England

Bombardement: Angreb med bomber og granater som fortsætter i lang tid

Københavns Bombardement: Angreb med omkring 6.000 granater fra 2.-5. september 1807